

מבחן מסכם בלשון – כיתה ד' • רמה בסיסית

משך המבחן: 75 דקות • קראו את הטקסט ואת השאלות בעיון • סך הכול 100 נקודות

טבלת ניקוד		
חלק	ניקוד מרבי	ניקוד שהתקבל
חלק א: הבנת הנקרא	40	
חלק ב: ידע לשוני	35	
חלק ג: הבעה בכתב	25	
סה"כ	100	

חלק א: הבנת הנקרא (40 נק')

גינות על הגנות*

1 | בערים רבות כמעט אין מקום פנוי לגינות. הבתים צפופים, והרחובות מלאים במכוניות. לכן יש אנשים שמצאו פתרון מקורי: הם מגדלים צמחים על גגות הבתים. גינה כזאת נקראת "גינת גג". היום גם בתי ספר, בתי חולים ומשרדים מתחילים לנצל את הגגות שלהם.

5 | לגינת גג יש יתרונות רבים. ראשית, הצמחים מגינים על הגג מפני קרני השמש, ולכן הדירות שמתחת לגג נשארות קרירות יותר בקיץ. שנית, הצמחים קולטים אבק ומשפרים את איכות האוויר בשכונה. שלישית, אפשר לגדל בה ירקות ותבלינים טריים – עגבניות, חסה, נענע ובזיליקום – ממש ליד הבית. יש גם יתרון נוסף: הגינה מושכת אליה פרפרים, דבורים וציפורים, וכך חוזר קצת טבע אל לב העיר.

10 | גינת גג גם מקרבת בין אנשים. השכנים נפגשים בה, שותלים יחד, משקים לפי תור ומתחלקים ביבול. יש שכנים שמספרים שבזכות הגינה הכירו סוף סוף את מי שגר בקומות האחרות. ילדים לומדים שם איך זרע קטן הופך לצמח, וכמה סבלנות ואחריות צריך כדי לטפל בו. יש בניינים שבהם השכנים אפילו עורכים בגינה ארוחה משותפת בסוף הקיץ.

15 | עם זאת, הקמת גינת גג דורשת תכנון זהיר. צריך לבדוק שהגג חזק מספיק כדי לשאת את משקל האדמה והמים, ולדאוג שהמים לא יחלחלו אל הדירות. כמו כן, צריך לבחור צמחים שמתאימים לשמש החזקה ולרוח, ולהתקין מערכת השקיה שאינה מבזבזת מים. בגלל כל הדרישות האלה, כדאי להתייעץ עם מהנדס ועם גנן מקצועי לפני שמתחילים.

20 | כשמתכננים נכון, הגג האפור והחם יכול להפוך לפינה ירוקה ומלאת חיים. אולי בעתיד, כשנביט על העיר מלמעלה, נראה פחות גגות אפורים ויותר גינות – והאוויר בעיר יהיה נקי יותר.

* נכתב על ידי אסף רוזנטל, 2023.

1 בחרו את התשובה הנכונה לפי הטקסט. (9 נק')

- א. לפי שורות 1-4, למה אנשים בעיר מגדלים צמחים על הגג?
- כי אין מספיק מקום לגינות
 - כי על הגג יורד יותר גשם
 - כי אסור לגדל צמחים ברחוב
- ב. לפי שורות 5-9, מה קורה בקיץ לדירות שמתחת לגינת גג?
- הן נעשות חמות יותר
 - הן נשארות קרירות יותר
 - הן מתמלאות במים
- ג. לפי שורות 15-19, מה צריך לבדוק לפני שמקימים גינת גג?
- שיש בבניין מעלית
 - שיש חנות פרחים בשכונה
 - שהגג חזק מספיק

2 כתבו שתי דרכים שבהן גינת הגג מקרבת בין שכנים, לפי שורות 10-14. (6 נק')

3 בפסקה האחרונה, בשורות 20-22, כתוב שהגג «האפור והחם» יכול להפוך ל«פינה ירוקה ומלאת חיים». מה אפשר להבין מכך על הגג לפני שהייתה עליו גינה? הסבירו. (8 נק')

4 מבנה הטקסט ואוצר מילים. (8 נק')

- א. המילים «ראשית», «שנית», «שלישית», בשורות 5-9, עוזרות לקורא:
- לדעת מתי קרה כל דבר
 - לעקוב אחרי רשימת היתרונות
 - להבין מה הבעיה
- ב. מה תפקידה של הפסקה הרביעית, בשורות 15-19?
- להציג את הקשיים ואת מה שצריך לעשות כדי להצליח
 - לתאר את הירקות שמגדלים
 - לספר על ילדים בגינה
- ג. «יחלחלו», בשורות 15-19, פירושו:
- יעברו לאט פנימה דרך הגג
 - יתאדו באוויר
 - יזרמו אל הים
- ד. «יבול», בשורות 10-14, הוא:
- כלי עבודה
 - מה שגדל בגינה וקוטפים
 - סוג של אדמה

- 5 האם הייתם רוצים גינת גג בבניין שלכם או בבית הספר? כתבו את דעתכם ונמקו בשני נימוקים - לפחות אחד מהם מן הטקסט. (9 נק')

חלק ב: ידע לשוני (35 נק')

- 1 מיינו את המילים מן הטקסט: שם עצם, שם תואר, פועל. (8 נק')

גינה	טריים	שותלים	שכנים	ירוקה	נפגשים	גג	חזק	לומדים
------	-------	--------	-------	-------	--------	----	-----	--------

שם עצם	שם תואר	פועל

- 2 השלימו את שם התואר בצורה הנכונה (שימו לב גם לה' הידיעה). (6 נק')

א. הצמחים _____ (ירוק) מגינים על הגג.

ב. גדלה שם עגבנייה _____ (אדום).

ג. השכנים שתלו תבלינים _____ (ריחני).

- 3 השלימו את הטבלה. (9 נק')

גוף	עבר	הווה	עתיד
אנחנו	שתלנו		
היא		משקה	
הם			יגדלו

4 כתבו את השורש של כל מילה. (6 נק')

שורש	מילה
	משקל
	שתילה
	תכנון

5 השלימו מילת קישור: אבל, כי, לכן. (6 נק')

- א. הגג היה חם מאוד, _____ שתלו עליו צמחים.
ב. השכנים שמחו, _____ הגינה הייתה יפה.
ג. רצינו לשתול עץ, _____ הגג לא היה חזק מספיק.

חלק ג: הבעה בכתב (25 נק')

- 1 כתבו מכתב קצר (6-8 משפטים) למנהלת בית הספר, ובו הצעה להקים גינה בבית הספר. בדקו שכתבתם: פנייה מתאימה בפתחה; את ההצעה בצורה ברורה; לפחות שני נימוקים; מילות קישור מגוונות; משפט סיום וחתימה; כתיב ופיסוק נכונים. (25 נק')

בהצלחה!